

Петрова Людмила,

студентка IV курсу Київського

університету імені Бориса Грінченка

СХОЖЕ І ВІДМІННЕ В ЗОБРАЖЕННІ РОДИНИ ПОПЕЛЮШКИ В ЕКРАНІЗАЦІЯХ РІЗНИХ РОКІВ

Попелюшка – один з найпопулярніших у світі сюжетів. Він має численні варіації, як в письмовому вигляді, так і в екранізаціях, змінюючись та розвиваючись разом з суспільством. Цікавим є спостерігати ці зміни у зображенні родини дівчини. До неї зазвичай відносять її батька, рідну матір, мачуху та двох зведених сестер.

Більшість екранізацій використовують, в якості основи для написання сюжету, варіанти казки написані Ш. Перро чи братами Грімм.

Як і в казках, рідна матір Попелюшки померла ще в її дитинстві – це ми бачимо скрізь. Але що ж з приводу батька? За Ш. Перро, батько Попелюшки – людина добра, але слабодуха. Він хоче допомогти рідній дочці, але слухається у всьому свою нову дружину. За братами Грімм, батько Попелюшки взагалі не помічає відношення нової дружини до дочки.

Тим не менш, з одинадцяти розглянутих нами екранізацій, батько Попелюшки зображений взагалі живим лише у чотирьох. У всіх інших події відбуваються вже після його смерті. Очевидно, читачам не імпонує образ людини, не здатної захистити власну дитину. Проте, давайте розглянемо екранізації, де він нам показаний.

Перша, найдавніша, екранізація, де зображують чоловіка – екранізація 1947 року, яка була знята за сценарієм Є. Шварца. Ще на початку кінофільму чоловік розмовляє з королем, розповідаючи про ситуацію, що склалась в його родині: *«Клянусь вам, я женився на жєнщинє прєхорошенькой, но суровой, и они вьют из меня верёвки. Они - это супруга и её две дочери от первого брака. Вот уже третий день они одеваются к королевскому балу и совсем загоняли нас. Мы -*

это я и моя родная, крошечная дочка, ставшая, из-за моей слабости падчерицей». Пізніше, у його розмові з дружиною ми бачимо підтвердження його слів: його дружина, називаючи його чудовиськом та отруйним змієм, обіцяючи вижити його з його власного будинку, пророкує йому смерть в лісі, де його з'їсть скажений ведмідь.

Подібна інтерпретація подається також і у мультфільмі 1979 року. В них обох, до речі, батько Попелюшки працює лісником, а пізніше, виступає в якості кучера для дружини та її дочок. Як ми бачимо, ці екранізації близькі по духу до казки Ш. Перро.

Дещо інакше батька Попелюшки зображують в чехословацькій екранізації 1969 року, та німецькій екранізації 1989 року. Тут дружина та пасербиці підлещуються до чоловіка, аби він привіз їм найкращі подарунки. Коли ж він запитує Попелюшку, що привести їй - вона просить гілочку, що першою торкнеться його капелюха по дорозі додому. В екранізації 1989 року, так само, як і в казці братів Грімм, Попелюшка саджає гілочку на могилі матері. З гілочки виростає дерево, яке пізніше і дає їй сукні для балу.

В чехословацькому фільмі сукні з'являються з трьох горішків, що були на гілці. Варто зазначити, що те ж саме ми бачимо і в німецькій екранізації 1973 року «Три горішки для Попелюшки», щоправда, замість мертвого батька, гілочку Попелюшці приносить один з літніх служників її мачухи, з яким дівчина знаходилась у приятельських відносинах.

В зображеннях мачухи Попелюшки також можна побачити як спільне, так і відмінне. Спільним є, по-перше, авторитарність, яку ми можемо побачити скрізь. По-друге, в багатьох інтерпретаціях, мачуха проявляє неабияке лицемірство. Варто лише згадати слова Фаїни Раневської з інтерпретації 1947 року *«... о тебе я забочусь гораздо больше, чем о своих родных дочерях, им я целыми месяцами не делаю ни одного замечания, тогда, как тебя я воспитываю с утра до вечера. А где благодарность?»*, чи слова мультиплікаційної діснеєвської мачухи, котра бажала Попелюшці доброго вечора та говорила своїм дочкам не засмучуватись, після того, як вони втрьох

обірвали сукню, в якій та планувала піти на бал, ще й звинувативши її в крадіжці. Діснеївська мачуха була також хитрою і розумною - вона єдина з усіх здогадалась, що невідомою «принцесою» на балу була Попелюшка.

Зовсім іншою зображують мачуху у більш сучасних інтерпретаціях казки 2004 та 2008 років. Жінка є також владною та підступною, але від надлишку сірої речовини явно не страждає. Вона отримала весь капітал після смерті чоловіка і завдяки цьому має вплив на неповнолітню дівчину. В одному випадку - погрожуючи віддати її у дитячий будинок, а в іншому - залишити без грошей на подальшу освіту. Основна турбота такої мачухи – її зовнішність.

Особливо цікавим є відношення мачухи Попелюшки до своїх рідних дочок. Здавалося б, їх вона любить та пестить, але чи справді це так?

Не один раз ми бачимо, що віддати дочок заміж за багатіїв для мачухи набагато важливіше, ніж власне їхнє здоров'я та благополуччя. Так в екранізації 1997 року жінка настільки сильно затягує корсет на дочці, що та ледве не плаче та говорить *«мамо, ти робиш мені боляче»*, на що та холоднокровно відповідає *«краса потребує жертв»*. Проте, найяскравіший приклад все ж таки показано в екранізації 1989 року. Ця екранізація надзвичайно точно повторює сюжет братів Грімм: коли зведена сестра Попелюшки не змогла взути туфельку, її мати протягнула їй ніж зі словами *«Відріж п'ятку. Коли ти станеш принцесою, тобі все одно ходити не доведеться»*. Коли обман розкривається, другій дочці вона пропонує відтяти пальці на ногах. Казка не для дітей.

Сестри Попелюшки зображені скрізь доволі схоже: пихаті, самозакохані, не звичні до розумової діяльності. Єдина екранізація, де сценаристи наважились вийти за межі цих знайомих нам образів, це діснеївська «Попелюшка 2» - продовження першої частини, в якій одна з сестер, Анна, закохується у пекаря і Попелюшка допомагає їй перебороти своє виховання, аби звернути на себе увагу хлопця.

Як ми бачимо, Попелюшка один з найпопулярніших та багатогранних у світі сюжетів. Він постійно змінюється, відображаючи відношення до казки різних народів, різних поколінь.